

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/294/2021
Identifikačné číslo spisu:	3518202199
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3518202199.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: I. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXX zast. JUDr. Šimonom Cibulkom, advokátom so sídlom Hodžova 53, Trenčín proti žalovanej: Všeobecná úverová banka, a.s.; skrátený názov: VÚB, a.s., so sídlom Mlynské nivy 1, Bratislava, IČO 31 320 155 zast. Remedium Legal, s.r.o., so sídlom Pajštúnska 5, Bratislava, IČO 53 255 739, o vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp.zn. 5Csp/68/2018, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 14. júla 2021, č.k. 19CoCsp/11/2021-261, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaná má proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom zo dňa 14. júla 2021, č.k. 19CoCsp/11/2021-261 Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) zmenil rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „súd prvej inštancie“) č.k. 5Csp/68/2018-205 zo dňa 05. októbra 2020 tak, že žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 241,- eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 241,- eur od 26.06.2018 do zaplatenia a vo zvyšnej časti žalobu zamietol, žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 70,24 % účelne vynaložených trov konania, štátu priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov v rozsahu 85,12 % trov, ktoré hradil štát a proti žalovanej v rozsahu 14,88 % trov.

2. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie, ktorý uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1.620,- eur s príslušenstvom svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že dňa 18.04.2013 malo dôjsť k uzavretiu zmluvy o pôžičke medzi žalobcom ako dlžníkom a spoločnosťou Consumer Finance Holding, a.s., ako veriteľom. Ako sprostredkovateľ uzavretia zmluvy je uvedená spoločnosť Emde Trading. Na základe tejto zmluvy mala byť žalobcovi poskytnutá pôžička vo výške 1.379,- eur za účelom kúpy vysávača s tým, že výška akontácie bola 220,- eur. Poskytnutú sumu mal dlžník zaplatiť v 60 mesačných splátkach po 30,- eur. Žalobca za obdobie od 17.07.2013 do 24.2.2018 zaplatil žalovanej

sumu 1.620,- eur. Znaleckým posudkom č. 3/2020 mal súd prvej inštancie preukázané, že podpisy na zmluve o pôžičke nevyhotovil žalobca. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zmluva o pôžičke, nebola uzavretá riadne a platne poukazom na absenciu podpisu žalobcu, pričom sa nestotožnil s právnym názorom žalovanej, že došlo k uzavretiu zmluvy v ústnej forme, keďže by muselo dôjsť k dohode o všetkých náležitostiach zmluvy uvedených v § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „zák. č. 129/2010 Z.z.“). Žalobca zhodne s manželkou tvrdili, že s podmienkami zmluvy okrem výšky splátky neboli oboznámení a neboli si vedomí, že by mali cenu spotrebného tovaru preplatiť. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie konštatoval, že nebolo možné pristúpiť k aplikácii § 11 ods. 1 písm. a) zák. č. 129/2010 Z.z., a preto aplikoval Občiansky zákonník, ktorý absenciu písomnej formy zmluvy sankcionuje jej neplatnosťou.

3. Odvolací súd poukázal na to, že nebolo sporné, že žalobcu navštívil predajca, ktorý bol súčasne sprostredkovateľom pôžičiek, predviedol žalobcovi vysávač a ten prejavil záujem si ho kúpiť na pôžičku so splátkami 30,- eur mesačne. Aj tvrdenie žalobcu, že „bol v domnení, že si tovar kupuje na splátky bez navýšenia“ znamená, že chcel uzavrieť zmluvu o pôžičke na kúpu konkrétneho tovaru. Žalobca následne pôžičku po 30,- eur mesačne splácal, okrem toho manželka žalobcu uviedla, že výšku splátok im sprostredkovateľ pôžičky povedal. Žalobca prestal pôžičku splácať až keď zistil, že ju prepláca. Z toho je zrejmé, že vedel o uzavretí zmluvy o pôžičke, súhlasil s ňou a tiež vedel, kedy ju prepláca, teda vedel, v akej výške istiny mu právny predchodca žalovanej pôžičky poskytol. Sporné medzi stranami zostalo či išlo o bezdôvodné obohatenie len na strane žalovanej alebo o obojstranné peňažné plnenia, ktoré je potrebné pri vydaní bezdôvodného obohatenia vzájomne započítať.

4. Za správnu považoval odvolací súd úvahu súdu prvej inštancie, že ak má byť zmluva platná, musí byť preukázané, že medzi jej účastníkmi boli dohodnuté aspoň základné definičné znaky. Zák. č. 129/2010 Z. z. predpokladá, že spotrebiteľský úver môže mať aj inú formu než formu úveru, napr. môže ísť o pôžičku, pri ktorej síce úroky môžu byť dohodnuté, ale nie sú jej definičným znakom. Podstatné pre tento spor je aj to, že zmluva nemala písomnú formu, čo zák. č. 129/2010 Z. z. sankcionuje bezúročnosťou poskytnutého spotrebiteľského úveru. Odvolací súd neprisvedčil súdu prvej inštancie, že ak nebola preukázaná dohoda o úrokoch, tak zmluva nebola uzavretá, lebo chýba jej podstatná náležitosť. Naopak, podľa odvolacieho súdu je vzhľadom na vzťah špeciality zák. č. 129/2010 Z. z. Odvolací súd na základe toho, že medzi žalobcom a žalovanou, resp. jej právnym predchodcom, bola dohodnutá výška pôžičky, jej účel aj výška splátok, dospel k záveru, že zmluvu je možné považovať za platnú aj napriek nedostatku písomnej formy, pričom poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. a) zák. č. 129/2010 Z.z. Vzhľadom na uvedené právne posúdenie bolo povinnosťou žalobcu vrátiť žalovanej poskytnutú istinu pôžičky vo výške 1.379,- eur, v tejto časti teda plnenie žalobcu nepredstavuje bezdôvodné obohatenie na strane žalovanej, ale vrátenie poskytnutej istiny. Len to, čo žalobca zaplatil žalovanej nad rámec poskytnutej istiny, t.j. 241,- eur, predstavuje bezdôvodné obohatenie, ktoré je žalovaná povinná vydať.

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

6. Dovolateľ nesúhlasil, že došlo k platnému uzavretiu zmluvy o pôžičke, keď sa odvolací súd nezaoberal sfaľovaním podpisu, pričom medzi dovolateľom a právnym predchodcom žalovanej, resp. sprostredkovateľom nedošlo k štandardnému ofertovo-akceptačnému konaniu a ani k dohodnutiu základných znakov pôžičky. Keďže dovolateľ zmluvu nepodpísal ani mu riadne neboli vysvetlené jej podmienky, tak po obdržaní informácie, že mu môže byť schválená, sa nemohol dohodnúť o základných podmienkach poskytnutia pôžičky. Odvolací súd svoj právny záver postavil na nesprávnej premise v otázke synalagmatického záväzku, keďže nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy o pôžičke. Dovolateľ na rozdiel od odvolacieho súdu mal za to, že zmluva o sprostredkovaní je právne relevantná. Odvolací súd v časti, že sprostredkovateľská zmluva je irelevantná svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil. Dovolateľ namietol, že za danej situácie by mal hradiť trovy konania žalovanej, a to i znalecký posudok, ktorým sa podarilo preukázať sfaľovanie zmluvy. Medzi stranami sporu neexistoval právny vzťah vzhľadom na absolútnu neplatnosť zmluvy, pričom je namieste aplikácia 451 OZ. Ak žalovaná zaslala peniaze

subjektu, ktorý predával vysávač dovolateľovi, tak peniaze si mala nárokovať od tohto subjektu. Ide o prípad so špecifickými skutkovými a právnymi okolnosťami.

7. Dovolateľ navrhol, aby najvyšší súd napadnutý rozsudok odvolacieho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a zároveň žiadal priznať nárok na náhradu trov konania.

8. Žalovaná navrhla dovolanie zamietnuť, resp. odmietnuť a žiadala priznať nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

10. Dovolateľ tvrdil, že odvolací súd svoje rozhodnutie v časti, v ktorej dospel k záveru, že sprostredkovateľská zmluva je irelevantná náležite neodôvodnil a tiež namietol právne posúdenie odvolacím súdom.

11. Dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku." Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať za aktuálne a pre súdnu prax použiteľné. Obsah spisu nedáva podklad pre uplatnenie druhej vety tohto stanoviska, ktorá predstavuje výnimku z prvej vety a týka sa výlučne ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad, ktorým by došlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces.

12. Odvolací súd v napadnutom rozsudku v bodoch 14 a 15 odôvodnenia riadne uviedol prečo považoval skutočnosť, že žalovaná mala uzavretú samostatnú zmluvu so subjektom, ktorý predal predmetný vysávač žalobcovi, za irelevantnú, keď z jeho odôvodnenia vyplýva, že išlo o pôžičku dovolateľovi na financovanie kúpy vysávača, čo nemá vplyv na to, že predmetom zmluvného vzťahu medzi dovolateľom a žalovanou bolo požičanie finančných prostriedkov a nie kúpa predmetného vysávača. Nie je podstatné či túto zmluvu o pôžičke uzavreli priamo dlžník a veriteľ alebo dlžník a tretia osoba ako sprostredkovateľ veriteľa. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, z akých právnych úvah vychádzal, keď dospel k záverom uvedeným vo výrokoch rozhodnutia.

13. Dovolací súd zároveň poukazuje na to, že dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je ani nesúhlas s právnym posúdením veci (R 24/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). Ani od 01. júla 2016 nie je dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

14. Podľa názoru dovolateľa je dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď za dosiaľ nevyriešenú právnú otázku považoval otázku, že ak žalovaná zaslala peniaze subjektu, ktorý mu predával vysávač, tak peniaze si mala nárokovať od tohto subjektu. Dovolateľ v tejto súvislosti poukázal na to, že

medzi ním a žalovanou neexistoval právny vzťah, na základe čoho bola namieste aplikácia 451 OZ.

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu, teda nie o skutkovú otázku. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a zároveň dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

16. Relevantný dôvod, pre ktorý odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie nespočíval v riešení otázky, že ak žalovaná zaslala peniaze subjektu, ktorý predával vysávač dovolateľovi, tak peniaze si mala nárokovať od tohto subjektu, ale spočíval v zodpovedaní otázky platnosti zmluvy o pôžičke. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol, že na základe toho, že medzi dovolateľom a žalovanou, resp. jej právnym predchodcom, bola dohodnutá výška pôžičky, jej účel aj výška splátok, tak zmluvu je možné považovať za platnú aj napriek nedostatku jej písomnej formy, pričom poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov podľa § 11 ods. 1 písm. a) zák. č. 129/2010 Z.z.

17. Z vyššie uvedeného vyplýva, že odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na riešení otázky od koho si mala žalovaná nárokovať bezdôvodné obohatenie, ale založil ho na riešení otázky platnosti zmluvy o pôžičke. Vzhľadom na to, že dovolateľ v dovolaní nevymedzil právnu otázku, na ktorej založil svoje rozhodnutie odvolací súd, dospel dovolací súd k záveru, že na podklade takéhoto dovolania nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Z týchto dôvodov dovolanie žalobcu nie je procesne prípustné.

18. Dovolací súd uvádza, že ak dovolateľ polemizoval s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňoval jeho správnosť a kritizoval prístup k právnemu posudzovaniu veci, tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

19. Nad rámec dovolací súd poukazuje na body 7., 9. až 11. a 13. až 15. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, s ktorými sa stotožňuje. Vôľa dovolateľa uzavrieť zmluvu o pôžičke vyplynula jednak zo žaloby ako aj z jeho tvrdenia na pojednávaní 26.06.2019, že zmluvu uzavrel. Dovolací súd má za to, že nemožno tolerovať, aby dovolateľ, ktorý od počiatku tvrdil, že zmluvu uzavrel, jej uzavretie v žalobe nenamietal, platil vopred dohodnuté splátky pôžičky a za sumu poskytnutej pôžičky si zaobstaral od tretieho subjektu tovar, následne zaujal stanovisko, že sa žalovaná na jeho úkor bezdôvodne obohatila, má mu vrátiť celú ním uhradenú sumu a následne si môže svoje nároky na uvedenú sumu nárokovať od predajcu tovaru. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že zmluva bola uzatvorená ústne čo je sankcionované bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou rovnako ako je sankcionovaná absencia niektorých náležitostí zmluvy (§ 11 ods. 1 písm. b) zák. č. 129/2010 Z.z.).

20. Dovolací súd zároveň považoval za potrebné k námietkam k otázke trov konania uviesť, že v sporových konaniach sa vo vzťahu k náhrade trov konania uplatňuje zásada úspechu, t.j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov konania proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. Ak strana nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci. Ak mala teda strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov buď pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. V zmysle § 255 CSP je teda povinnosť platiť trovy konania založená na princípe úspechu vo veci z ktorej je súd povinný vychádzať, a nie z toho na koho prospech bol vykonaný dôkaz. Hoci § 256 ods. 2 CSP umožňuje rozhodnúť o náhrade trov konania bez ohľadu na výsledok sporu, avšak len v prípade ak ide o trovy, ktoré vznikli zavinením niektorej sporovej strany, pričom ide o trovy, ktoré nesúvisia s riadnym vedením sporu a nemožno medzi ne zaradiť zavinenie pri zastavení konania.

21. Najvyšší súd v zmysle uvedeného odmietol dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP (v časti namietanej procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f) CSP bez toho, aby skúmal vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu.

22. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.